

İslam Felsefesi Özgün mü?

Prof.Dr.İlhan Yıldız tarafından yazıldı.

Pazar, 18 Ekim 2015 16:07 - Son Güncelleme Salı, 25 Ekim 2022 09:08

Batı dünyası ve dolayısıyla ülkemizde yaşayan Batıcılar “İslam felsefesinin” Yunan felsefesinin bir devamı hatta sadece çevirisi olduğunu iddia etmekte. Böylece İslam filozoflarını birer filozof olarak değil de bir mütercim/interpreter ve bir yorumcu/commentator olarak görmektedir. Örneğin, Batı dünyasında İbni Rüşd’ün ismi commentator olarak bilinmektedir.

Bunlara göre;

- İslam dünyası hiçbir zaman **özgün bir felsefe geleneği**ne sahip olmadı.
- İslam filozofları, sadece **Yunan felsefesini Avrupa’ya taşıma** görevini üstlendi. Burada İslam dünyası bir taşımacılık görevinin dışında bir fonksiyon görmedi.
- **İslam filozoflarının görüşleri özgün olmayıp Aristo başta olmak üzere Yunan filozoflarının görüşlerinin birebir aynı** sıdır.
- Sonuç olarak, İslam dünyasının "felsefe birikimi"ne bir katkısı olmamıştır.

İçinde önemli çelişkileri barındıran bu düşünceyi Batı’da ve İslam dünyasında dolayısıyla Türkiye’de kimler yaymıştır veyahutta yaymaktadır?

Bu konu ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde rahatlıkla görüleceği gibi, üç temel grup bulunmaktadır:

1. Bu grubu bizzat Batılı filozoflar oluşturmuştur. Bunlar Batılı değerleri İslam dünyasında yaymak için teşkilatlanmışlardır. Bunların bir kısmı İslam dünyasında dolaşmakta ve İslam düşüncesini Avrupa’ya transfer etmektedir. Bunlar Müsteşrik, Oryantalist vb. birçok farklı

isimlerle tanınmaktadır.

Bunu yaparken

Haçlı seferleri esnasında sahip oldukları kin ve düşmanlık duygularıyla hareket etmişler. Hak ve hakikatten uzaklaşmış, felsefe tarihini çarpıtmış, İslam düşünürlerine ait eserleri yağmalayıp bu eserlerin bir kısmını ise sanki kendi eserleriymiş gibi yayınlamışlardır. Bunu yaparken hiçbir etik ilke tanımamışlardır. Kanun fi't-Tıp adlı ansiklopedik tıp eseri Batı tıp okullarında yüzyıllarca okutulan İbni Sina bile "kafir" olarak tanımlanmakta ve aşağılanmaktaydı.

Batılılar, İslam düşüncesinin medeniyet tarihinde yer almaması için sistematik çalışmalar yapmıştır. Bilim ve felsefe gibi temel iki sacayağı üzerinde yükselen İslam medeniyetinin izlerini önce Müslümanların zihninden silmekle işe başladılar. İslam dünyasının son kalesi Osmanlı Devletini yıktıktan sonra bunu büyük oranda başardılar. Bilim ve felsefe ile anılan İslam ve Müslümanlığın cahillik, barbarlık ve terörle anılmasını istediler. Bütün Batılı devletlerin altında imzası bulunan bu büyük proje büyük oranda başarıya ulaştı. Batılı ülkeler İslam medeniyetinin tekrar o haşmetli günlerine dönmemesi için eş güdüm içinde çalıştılar. İslam ülkelerinde bu projeye destek olan Batı hayranlarından da yararlandılar.

2. İslam düşüncesi üzerinde dezenformasyon yapan ikinci kesim ise Batıcılardır. Bunlar Batılıları bile şaşırtacak derecede Batıcı olup Batı değerlerine sınıksız bağlıdırlar. Bunları Nietzsche bizden yetki almadan bizim adımıza Batıcılık yapan kişiler olarak tanımlıyor. O'na göre, bu insanlar, rahatça güdülebilen sürüdür. Yine Nietzsche'nin benzetmesiyle yük taşıyan deve veya eşek gibidirler. Yüklenilen değerleri kusursuzca taşırlar.

Bunlar Batıya karşı derin bir hayranlık ve hoşgörü içindedirler. Bunların bir kısmı eğitimini Batıda almış ve Batı hayranı olmuş, onların istediği gibi düşünüp ve onların istediği gibi konuşan kimselerdir.

Daha da ilginç Batıcıların büyük kısmı İslam dünyasında yaşar, Müslüman'dırlar. Hatta Türk, Arap, Kürt, Pakistanlı vb. bir etnik gruba mensupturlar. Bunların gözünü Batıcılık kör etmiştir. Bunlara göre medeniyet adına ne varsa, ne yapılmış ve yapılacaksa bunların hepsi Batıya aittir. Bunlar Batıcılığı kayıtsız şartsız itaat edilecek bir paradigma olarak görmekte ve benimsemektedirler. Böyle yaptıkları için de kendilerini çağdaş ve medeni olarak görürler. Bunlara göre, İslam dünyasının felsefe ve bilim tarihinde başat bir rolü yoktur.

3. Diğer grup ise, felsefe ve filozoflara düşman olan Müslüman gruplardır. Bunlar felsefeye ve filozoflara karşıdır ve felsefe ile uğraşmayı küfre düşmek veyahut en insaflı ifadeyle sapıklık olarak görmektedirler. Çünkü felsefe, Müslümanlara ait olmayan unsurları içermektedir.

İslam Felsefesi Özgün mü?

Prof.Dr.İlhan Yıldız tarafından yazıldı.

Pazar, 18 Ekim 2015 16:07 - Son Güncelleme Salı, 25 Ekim 2022 09:08

Dolayısıyla filozof, insanları İslam dininden soğutan kişidir. Bunlara göre İslam ile felsefe birbirleri ile uyuşmaz. Farabi, İbni Sina ve İbni Rüşd gibi filozoflar İslam dininden uzaklaşmıştır. Gazali bir filozof değil, bir din alimi ve mutasavvıftır. Gazali, felsefeye düşmandır. Felsefeyi filozofların Müslümanlar üzerinde olumsuz etkisini kırmak için okumuştur. Felsefenin zararlarını anlatan birçok kitap kaleme almıştır. Felsefenin İslam dünyasını etkisi altına almasına engel olmuştur. Bunlara göre, İslam'ın ve Müslümanların felsefeyle işi olmaz. Bu şekilde düşünen kişilere karşı "İslam felsefesinin özgünlüğünü" savunmak İslam dinini tahrif etmek ve yok etmeye çalışmakla aynı anlama gelmektedir.

Avrupalılar, İslam Felsefesi ve İslam Filozoflarının bilinmesini neden istemedi? Bunların amacı neydi?

Yukarıda da ifade ettiğim gibi Avrupa ve İslam dünyası birbirleri ile karşılaştıkları andan itibaren rekabet içine girmişlerdi. Medeniyetlerin çarpışması diyebileceğimiz bir karşılıklı mevzi alış ortaya çıkmıştı. Dünya Doğu ve Batı şeklinde iki zıt kutba dönüşmüştü. İlk başlarda İslam devletleri skolastik bir din anlayışı ve son derece ilkel bir yaşam içinde olan Avrupalıları askeri alanda bozguna uğratmıştır. Bir taraftan Emeviler, Afrika tarafından İspanya üzerinden gelip Endülüs Emevi devletini kurmuşlar, diğer taraftan Osmanlı devleti önce İstanbul'u fethederek Viyana kapılarına kadar dayanmışlardı. Hatta birbirleri ile 10, 20, 30 ve 100 yıl savaşları yapan Avrupalılar kendi aralarındaki anlaşmazlıklara son vererek İslam orduları karşısında durabilmek için Avrupa Birliği/ European Union diye bir ordu kurmuşlardı. İki taraftan kısa süre içinde olan Avrupalılar bundan kurtulabilmek için başka ülkeler aramaya bile başlamışlardır. Amerika'nın keşfinin de bu münasebetle gerçekleştiği söylenebilir. Nitekim İstanbul 1453 tarihinde fethedilirken, 1492 yılında Amerika'nın keşfedilmesi tesadüf olmasa gerektir.

Müslümanlarla girdikleri bütün savaşları kaybeden Avrupalılar, bunun nedenini araştırmaya başlamışlardır. Avrupa bir taraftan bunu araştırırken diğer taraftan da İslam medeniyetini incelemeye ve hatta çeviri faaliyetlerine başlamıştır. Kilise'nin öncülüğünde yapılan tercümelemler daha çok tıp alanı ile ilgiliyken daha sonra hemen bütün alanlarla ilgili eserlerin çevirisi yapılmıştır.

Ancak Avrupalıların İslam bilim ve felsefesi üzerinde yapmış oldukları araştırmaların amacı, İslam felsefesinin ve dolayısıyla İslam filozoflarının Avrupa felsefesine katkısını inkar etmek ve onları felsefe ve bilim tarihinden silmekti. Avrupalı filozofların İslam filozoflarının kitap ve düşüncelerini kendilerine aitmiş gibi gösterdiklerinin anlaşılmasını sağlamaktı.

İslam Felsefesi Özgün mü?

Prof.Dr.İlhan Yıldız tarafından yazıldı.

Pazar, 18 Ekim 2015 16:07 - Son Güncelleme Salı, 25 Ekim 2022 09:08

Avrupalılar hedeflerine ulaşmak için şu kategorizasyonu yapmışlardır:

1- Felsefe, Yunan'dan Avrupa'ya intikal etmiştir.

2- Zira insanlığın sahip olduğu felsefe birikimine Müslümanların bir katkıları olmamıştır.

3- Felsefe tarihi içinde "İslam felsefesi" diye ayrı bir bölüm açılması sözkonusu olamaz. Zaten Müslümanlar felsefe birikiminin Yunan'dan Avrupa'ya taşınmasından başka birşey yapmamışlardır. Bu nedenle felsefe tarihi içinde İslam felsefesine "ortaçağ felsefesi" anlatılırken küçük bir yer ayrılabilir. Burada da İslam dünyasında yapılan çeviri faaliyetlerinden bahsedilebilir. Örneğin, Aristo'nun düşüncelerini Farabi'nin nasıl aktardığından bahsedilebilir. Aristo akılcılığını İbni Rüşt'ün Batıya nasıl öğrettiğinden bahsedilebilir.

4- Bunun dışında ve ötesinde İslam felsefesi ile ilgili söylenecek kayda değer bir şey bulunmamaktadır.

Halbuki Descartes, Hume, Kant, Bergson, Spinoza vb. gibi birçok Batılı filozof Farabi, İbni Sina, Gazali ve İbni Rüşd başta olmak üzere İslam filozoflarının derin etkisi altındadır. Buna rağmen bu filozoflar bir yerde bile İslam filozoflarının isimlerini zikretmeyerek onları yok saymışlardır.

Ne yazık ki Batılıların intihallerine karşı İslam dünyasında aykırı bir ses yükselmemiştir. Hatta iki kesim var ki Batılıların yaymak istediği bu algıyı güçlendirmek için adeta yarış içine girmiştir.

İslam Medeniyeti Nasıl Oluşturdu?

İslam filozofları Yunan filozoflarının kitaplarını ve bu kitaplardaki düşünceleri orijinalliğini hiç bozmadan dipnotlarla aktarmışlardır. Hatta kitap sayfalarında orta kısma orijinal metni yazmışlar, daha sonra kendi çeviri, yorum ve değerlendirmelerini sayfanın etrafına dikkatlice yazmışlardır.

Bugün bütün dünya Aristo, Sokrates ve Platon'u biliyorsa Müslümanların dürüst davranmalarından ötürüdür.

İslam Felsefesi Özgün mü?

Prof.Dr.İlhan Yıldız tarafından yazıldı.

Pazar, 18 Ekim 2015 16:07 - Son Güncelleme Salı, 25 Ekim 2022 09:08

Aynı şekilde bugün kimse Farabi, İbni Sina ve İbni Rüşd başta olmak üzere İslam filozoflarını tanımıyorlarsa bunun müsebbibi de Avrupalıların bu kitap ve düşünceleri kendilerine aitmiş gibi göstermiş olmalarıdır. Avrupalı intihalcidir. Avrupalı maalesef adalet ve doğruluktan nasibini almamıştır.

Bugün Yunan filozoflarının bilinmesi ve sayılması Yunan halkına özgüven sağlıyor.

Peki! Bunu kime borçludurlar?

Bunu kesinlikle Müslümanlara borçlular. Zira Yunan halkı kendi filozoflarını unuttular, onları gelecek nesillere aktaramadılar. Bunu onların yerine Müslümanlar yaptı.

Aynı şekilde İslam filozofları Avrupa’da Rönesans ve Reform hareketlerinin ortaya çıkmasına neden oldu. İslam dünyası kendi filozoflarını unuttu, onları gelecek nesillere aktaramadı. Bu yüzden Müslümanlar müthiş bir özgüven eksikliği içindedirler.

Peki! İslam filozoflarının mirasını alıp Avrupa medeniyetini kuran Avrupalı filozoflar ne yaptı?

Avrupalı filozof ve düşünürler İslam filozoflarının bu katkısını gizlediler. Bu nedenle İslam dünyasındaki bu özgüven eksikliğinin sebeplerinden birisi de Avrupalılardır. Bunu insaf sahibi batılı filozoflar itiraf etmektedir. **Örneğin, W. Dilthey “Modern bilim doğuşunu Müslümanlara borçludur” demektedir.**

Başka bir grup Avrupa filozofu ise, Yunan felsefesini özgün felsefe olarak görmekte ve İslam dünyasının bir çeviri hareketinden öte bir anlam taşımadığını iddia etmektedirler.

Hâlbuki bilim ve felsefe bir duvardır ve birçok toplum bu duvara tuğla koymuştur. **Uyarlık tarihi**

İslam Felsefesi Özgün mü?

Prof.Dr.İlhan Yıldız tarafından yazıldı.

Pazar, 18 Ekim 2015 16:07 - Son Güncelleme Salı, 25 Ekim 2022 09:08

ile ilgili verilere baktığımızda, ilk uygarlığın ortaya çıktığı yer Mezopotamya olarak bilinmektedir. Bunu önce Babil, daha sonra Mısır ve Yunan uygarlıkları takip etmiştir. Aslında Mısır medeniyetinin çevirisi ve anlaşılması ile Yunan medeniyeti ortaya çıkmıştır. Daha sonra Yunan felsefesinin tercüme edilerek İslam dünyasına transfer edildiğine şahit olmaktayız.

Özetle ifade etmemiz gerekirse felsefe ve bilim kümülatif ve eklektiktir.

Şimdi şunları sormak lazım. Bazı kesimler neden felsefe Yunan'a bilim Avrupa'ya aitmiş gibi davranıyor? Geçmişte yaşayan bu kadar toplumun emeği açıkça gasp edilmiyor mu? Sanki insanlık tarihi boyunca bulunan her şey onlara aitmiş gibi davranılmıyor mu? Daha da acıklısı içimizdeki Batıcılar bu düşünce ve yaklaşımlara neden alkış tutuyorlar?

Halbuki **özgünlüğü bir felsefi yaklaşımı tamamen bir filozof ve topluma ait bir durum olarak tarif edersek** dünyada herhangi bir özgün felsefi yaklaşımın olmadığını üzülerek göreceğiz.

Felsefede özgünlük denince aklımıza iki husus gelmektedir:

Birincisi, savunulan felsefe yaklaşımı içinde temel felsefe sisteminin ve akımının bulunması. Örneğin, İslam dünyasında Gazalicilik, İsrakilik vb. gibi;

İkincisi ise, filozofun felsefe alanında yaptığı yenilik ve felsefeye yaptığı katkı. Örneğin, İslam filozoflarının Yunan filozoflarından etkilenmiş olması çok önemli değildir. Avrupa felsefesine ve filozoflarının üzerinde bıraktığı etki önemlidir.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, Yunan ve Avrupa felsefesi mucizevi bir şekilde bulunmuş değildir. Yunan ve Avrupa filozofları kendilerinden önceki filozoflardan etkilenmiş ve yararlanmışlardır. **Örneğin Platon ve onun ideler alemi felsefesi özgün bir felsefe imiş gibi düşünülür. Halbuki Platonun bizzat kendisi Kanunlar ve Cumhuriyet adlı kitabında bu düşünceyi Mısırlı bir din adamından öğrendiğini ifade etmektedir.**

Demek ki İslam felsefesi Helenistik felsefenin devamı olduğu kadar, Gazalicilik, İsrakilik ve

İslam Felsefesi Özgün mü?

Prof.Dr.İlhan Yıldız tarafından yazıldı.

Pazar, 18 Ekim 2015 16:07 - Son Güncelleme Salı, 25 Ekim 2022 09:08

Doğu Felsefesi gibi özgün yanları vardı. İslam filozofları Aristo ve diğer filozofların düşüncelerini olduğu gibi aktarmışlar ancak kendi düşüncelerini de ilave etmişler ve bu düşünceler son derece orijinal. Örneğin, Farabi aşağıdaki düşünceleri ile Aristo'dan ayrılmaktadır:

- Heyula ve suretin teşekkülü
- Madde zatını Allah'tan alır
- Külli akıl Allah değildir
- Allah kainatın merkezinde değildir
- Varlıklar vacibü'l-vucud (zorunlu varlık): Allah ve mümkünü'l-vucud (mümkün varlık): İnsan ve diğer varlıklar şeklinde ikiye ayrılmaktadır.
- Aristo, Tanrı maddenin içinde maddi bir güçtür derken Farabi, Allah maddenin dışında müteal bir varlıktır.

Yanı sıra diğer İslam filozoflarına baktığımızda orijinal çalışmaların yaptığını hemen fark ederiz. Örneğin, Akıl teorilerini Kindi geliştirmiştir. Dört sebebi Aristo'da farklı olarak Farabi izah etmiştir. Rasyonalizmi Farabi, İbni Sina, Gazali ve son olarak İbni Rüşd sistemleştirmiştir.

Kanıtı dayalı çalışma ve yöntemleri İbni Sina ve Ebubekir Razi gibi filozoflar sistemleştirmiştir. İsrakiliği Sühreverdi sistemleştirmiştir. Mistisizmi İbni Arabi sistemleştirmiştir. Sosyal bilimler alanında metodolojiyi İbni Haldun, Şehristani ve İbni Tüfeyl gibi filozoflar geliştirmişlerdir. Mantık alanını Farabi ve İbni Sina gibi filozoflar şekillendirmişlerdir.

İndeterminizm, idealizm ve konvansiyonalizm gibi felsefe anlayışları İslam filozofları tarafından

İslam Felsefesi Özgün mü?

Prof.Dr.İlhan Yıldız tarafından yazıldı.

Pazar, 18 Ekim 2015 16:07 - Son Güncelleme Salı, 25 Ekim 2022 09:08

ortaya atılmıştır.

Not: Bu yazı makale, köşe yazısı vs. gibi akademik bir yazı değildir. Sadece ders notu olarak kullanılmaktadır..